

Anti-Pestprotocol

Montessori basisschool de Poort

April 2024

De laatste jaren is er een toenemende aandacht voor waarden, normen en veiligheid, een focus die onze school al vanaf haar oprichting heeft gehad. Vanuit onze Montessoriaanse grondslag hebben we jarenlang succesvol orde en rust weten te handhaven, en veiligheid weten te garanderen. Telkens weer kunnen we met trots aan nieuwe leerlingen vertellen over de fijne sfeer waarin we werken en leven. Velen die onze school overwegen, delen deze ervaring met ons.

Wat mensen ervaren komt voort uit onze langdurige inzet voor rust, orde, regelmaat en discipline als fundament voor ons schoolleven. We streven ernaar om consequent te handelen vanuit deze principes, wat resulteert in een klimaat waar problemen worden opgelost, conflicten worden aangepakt en de veiligheid en het welzijn van elk kind worden gewaarborgd. Dit alles vanuit respect voor de individualiteit van elk kind en het besef dat iedereen anders is, zowel in uiterlijk, gedrag als afkomst. We maken expliciet geen onderscheid.

Samen met ouders streven we ernaar dat kinderen met waardering voor elkaars verschillen hun schoolloopbaan voortzetten. De positieve relatie met ouders versterkt ons geloof dat we samen een omgeving creëren waarin iedereen zich geaccepteerd en gewaardeerd voelt, met respect voor elkaars perspectieven en verantwoordelijkheden.

Ouders vertrouwen hun kinderen aan ons toe, wetende dat we volledige zorg dragen voor hun leven, leren en veiligheid. Tijdens de "gouden weken" aan het begin van het schooljaar leren kinderen open te staan voor elkaar en ontwikkelen ze sociale vaardigheden die de basis vormen voor een positief klimaat. Onze aanpak richt zich op respect, samenwerking, acceptatie van verschillen en het voorkomen van pestgedrag, waarbij we ons bewust zijn van de rol van sociale media. We hebben een pestprotocol dat beschrijft hoe we pesten aanpakken, niet alleen onder kinderen maar ook onder volwassenen.

Inhoud

Definitie van plagen en pesten	4
De betrokkenen	6
Probleemverwachting bij de aanpak van pesten	7
Gedragscode	8
Signalen van pesten	10
Stelregels algemeen	11
Aanpak van ruzie en pestgedrag in 4 stappen	12
Handelingsgerichtheid	13
Begeleiding van de pester	15
Adviezen aan ouders	16
Montessori, de methode Alles in 1 en sociaal-emotionele vorming	17
De rol van de vertrouwenspersoon.	18
De rol van de Coördinator anti-pestbeleid	19

Definitie van plagen en pesten

Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

Een stevige duw op het schoolplein kan als plagen worden beschouwd, maar het kan ook evengoed echt pestgedrag zijn. Plagen houdt in dat kinderen min of meer gelijk zijn en het gedrag dat ze vertonen, uitnodigend is om op een onschuldige manier te reageren. Het gaat dan om een prikkelend spel, waarbij niemand zich bedreigd of echt lastiggevallend voelt. Dit heeft een educatieve waarde: door elkaar uit te dagen, leren kinderen hoe ze met conflicten moeten omgaan, zoals territoriale kwesties. Dit is een vaardigheid die later in het leven van pas komt bij het omgaan met conflicten, waar iedereen mee te maken krijgt.

Specifieke voorbeelden van pestgedrag:

Verbaal:

- Vernederen: "Je haalt alleen maar ballen uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen."
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje," enzovoort.
- Dreigen: "Als je dit doorvertelt, grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitschelden van lichaamskenmerken of een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op basis van negatief ervaren kenmerken (zoals "rooie," "dikke," "dunne," "flaporen," "centenbak," enzovoort).
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groep te isoleren of om steun te zoeken om tegen een ander kind samen te spannen.

Fysiek:

- Trekken, duwen of zelfs spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achtervolgen of opwachten.
- Iemand in de val laten lopen of de doorgang versperren.
- Dwingen om bezittingen af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen uit te voeren, zoals geld of snoep afgeven.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor activiteiten.
- Uitsluiting van spelletjes, meelopen naar huis of deelnemen aan evenementen zoals verjaardagen.

Diefstal of vernieling van eigendommen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en vernielen van spullen, zoals boeken bekladden, schoppen tegen een schoeltas of banden van een fiets lek steken.

Het kenmerkende van pesten is het bedreigende en vooral systematische karakter ervan. Pestgedrag wordt zo genoemd wanneer het ook regelmatig voorkomt, waardoor de veiligheid van de omgeving van

een kind wordt aangetast. De drijfveer achter pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij pestgedrag zien we ook altijd een bepaalde rolverdeling tussen de betrokkenen.

De betrokkenen

Dit pestprotocol identificeert vier types kinderen die een rol kunnen spelen in situaties van pesten:

A. Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een hoger risico om gepest te worden, mogelijk vanwege uiterlijke kenmerken, maar vaker vanwege gedragskenmerken, emotionele beleving en uitdrukking daarvan. Onderzoek toont aan dat pesten plaatsvindt in onveilige situaties waarin pesters een kans zien om een slachtoffer te kiezen. Gepeste kinderen vertonen vaak verschillend gedrag dan hun leeftijdsgenoten en hebben vaak een beperkte weerbaarheid. Dit leidt tot een vicieuze cirkel van angst en onzekerheid die zonder hulp moeilijk te doorbreken is. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben weinig vrienden en kunnen beter opschieten met volwassenen dan met leeftijdsgenoten.

B. De pesters

Pesters zijn vaak fysiek sterker en tonen agressief gedrag om hun populariteit in de groep af te dwingen. Ze zijn bedreven in het manipuleren van andere kinderen en hebben weinig respect voor regels. Pesters kunnen zelf ook slachtoffer zijn geweest en kunnen uit angst voor herhaling zichzelf als pesters manifesteren. Meisjes pesten vaak subtieler dan jongens en opereren meer in groepsverband.

C. De meelopers en andere kinderen

Meelopers zijn kinderen die om verschillende redenen meedoen met pesten, vaak uit angst om zelf slachtoffer te worden of om bij een groep te horen. Sommige kinderen zijn zich niet bewust van pestgedrag in hun omgeving, terwijl anderen bewust weggijken. Het is belangrijk om meelopers aan te spreken op hun gedrag en bewust te maken van de consequenties.

D. De helden

Helden zijn kinderen die opkomen voor anderen, ongeacht de consequenties voor henzelf. Hun ingrijpen kan pesten minder vanzelfsprekend maken en de situatie veranderen voor zowel slachtoffers als meelopers. Het signaleren van pestgedrag door kinderen en ouders is cruciaal voor het aanpakken ervan.

E. De ouders

Ouders van gepeste kinderen willen gezien en gehoord worden in hun zorgen. Het is belangrijk dat professionals ouders serieus nemen en samenwerken aan oplossingen. Ouders van pesters kunnen de ernst van het gedrag soms onderschatten, terwijl het voor alle betrokkenen schadelijk is. Er is een duidelijke gedragscode nodig voor leerkrachten om ouders te betrekken en samen te werken aan het aanpakken van pestgedrag.

Probleemverwachting bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind

Een gepeste jongere voelt vaak schaamte over zijn gedrag, omdat het niet voldoet aan het beeld dat ouders graag van hun kinderen zien: vrolijk, zorgeloos en zelfstandig. Pesten vormt een ernstig probleem voor kinderen en brengt ook een aanzienlijke uitdaging met zich mee wat betreft erkenning en aanpak. Veel gepeste kinderen zwijgen uiteindelijk en raken geïsoleerd. Wanneer ouders het pesten ter sprake brengen, kan dit de angst van het gepeste kind vergroten, omdat het opnieuw met de gevolgen van het pesten wordt geconfronteerd. Als reactie kan het pesten zelfs intenser worden.

Bij de pester

De pester voelt zich bedreigd in zijn machtspositie en wil koste wat het kost voorkomen dat dit wordt aangetast. Soms zijn pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers wanneer er duidelijk actie wordt ondernomen. Er wordt ook aandacht besteed aan hun onvermogen om normale relaties met andere kinderen aan te gaan. Voor sommige pesters is dat juist hun diepste verlangen, maar ze missen de vaardigheden om dit te realiseren.

In de directe omgeving van het kind

Het is belangrijk te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet ingrijpen om het slachtoffer te helpen of hulp van een volwassene in te roepen. Dit fenomeen is vergelijkbaar met het niet ingrijpen bij verdrinkingsgevallen waarbij een menigte aanwezig is. Ook zijn er kinderen die zich niet bewust zijn van pestgedrag in hun omgeving, wat voor gepeste kinderen zeer belastend kan zijn.

Bij de ouders

Ouders hebben vaak moeite met het feit dat hun kinderen de rol van meeloper of pester vervullen. Ze beschikken niet altijd over de juiste informatie en het beperkte voorkomen van conflictsituaties tussen groepen kinderen maakt het moeilijk om te vergelijken. Een kind dat op school pest, hoeft thuis niet hetzelfde gedrag te vertonen. Sommige ouders erkennen de ernst van de situatie niet en zien het pestgedrag van hun kind als weerbaarheid. Ze realiseren zich echter niet dat dit gedrag kan leiden tot afwijkend gedrag op latere leeftijd met ernstige gevolgen. Andere ouders bagatelliseren het gedrag als onschuldige streken. De opmerking "Iedereen wordt weleens gepest, toch?" weerspiegelt de opvatting van deze ouders. Naast de pester moeten ouders zich bewust worden van de schadelijke impact van pestgedrag op alle betrokkenen.

Gedragscode

Pestprotocol en Voorwaarden

In ons streven naar een veilige leeromgeving, erkennen wij pesten als een ernstig probleem dat alle betrokkenen op school treft, inclusief leerkrachten, ouders, kinderen, zowel de gepeste als de pestende, en zij die zwijgen.

De school verplicht zich tot het voorkomen en aanpakken van pestgedrag door een veilig pedagogisch klimaat te creëren waarin pesten onacceptabel is en actief wordt ontmoedigd.

Leerkrachten zijn verantwoordelijk voor het tijdig herkennen en aanpakken van pestgedrag. Bij constatering ervan moeten zij duidelijk stelling nemen en actie ondernemen. De verantwoordelijkheid hiervoor rust altijd bij de leerkrachten.

Indien ondanks alle inspanningen pestgedrag toch voorkomt, volgt de school een vastgelegde procedure.

Dit pestprotocol is onderschreven door het volledige team en oudervertegenwoordigers en is ter inzage beschikbaar voor alle ouders.

Voorwaarden:

- Alle direct betrokkenen, waaronder leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en ouders, moeten pesten als een probleem erkennen.
- De school moet actief streven naar preventie van pestproblemen en het onderwerp pesten bespreekbaar maken met de kinderen, ongeacht of pesten momenteel aan de orde is.
- Leerkrachten moeten pestgedrag kunnen signaleren en hier duidelijk tegen optreden, eventueel in samenwerking met ouders.
- Indien pesten ondanks inspanningen toch blijft voorkomen, moet de school een directe aanpak hanteren.
- Bij onvoldoende resultaat van de aanpak of als het probleem niet adequaat wordt aangepakt, dient een vertrouwenspersoon te worden ingeschakeld. Deze persoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Op iedere school is een vertrouwenspersoon aangesteld. In ons geval is dat Sandra Decker. Zij zijn persoonlijk benaderbaar, en via s.decker@komleren.nl.

Proces binnen school

- Pesten manifesteert zich van groep 1 tot en met 8, met de hoogste incidentie tussen 10 en 14 jaar.
- Een enkel pestproject volstaat niet om pestgedrag uit te bannen. Het is essentieel om het onderwerp regelmatig aan te snijden, ook preventief.
- We leggen vooral nadruk op groepsvorming in de beginfase van het schooljaar, bekend als de 'gouden weken'.
- Tijdens deze periode kunnen onderwerpen als veiligheid, sociale interactie, groepsdynamiek en conflictbeheersing aan bod komen.
- Diverse methoden kunnen worden ingezet, zoals spreekbeurten, rollenspellen, het gezamenlijk vaststellen van gedragsregels en groepsopdrachten, evenals energizers die sociale interactie bevorderen.

- Het voorbeeld dat leerkrachten (en ouders thuis) stellen, is van cruciaal belang. Een klimaat van structuur en respect, waar verschillen worden geaccepteerd en conflicten worden besproken in plaats van met geweld opgelost, vermindert pestgedrag. Agressie, van leerkrachten, ouders of leerlingen, wordt niet getolereerd. Leerkrachten dienen duidelijk standpunt in te nemen tegen dergelijk gedrag.
- Ouders worden tijdens ouderbijeenkomsten geïnformeerd over het belang van hun eigen gedrag als voorbeeld.
- Een effectieve methode om pesten te voorkomen of te verminderen is het opstellen van positief geformuleerde regels, gericht op een constructieve benadering.
- De uitvoering en afstemming van schoolregels en afspraken zijn regelmatig onderwerp van gesprek tijdens team- en bouwvergaderingen.

Signalen van pesten

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten,
- slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid: je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht.

Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden. Zeker nu sociale media een steeds grotere rol speelt in onze maatschappij.

Stelregels algemeen

De leerkracht houdt zich aan verschillende richtlijnen om met dit onderwerp om te gaan:

Richtlijn 1

Het is belangrijk dat leerlingen begrijpen dat het inschakelen van de leerkracht geen klikken is. Dit beginsel wordt al aan kleuters geleerd:

- Het is niet goed om te klikken, maar...
- Als je gepest wordt of ruzie hebt en er zelf niet uitkomt, mag je de leerkracht om hulp vragen. Dit wordt niet beschouwd als klikken.

Richtlijn 2

Het is ook de verantwoordelijkheid van medeleerlingen om pestproblemen aan de leerkracht te melden. Alle leerlingen dragen immers bij aan een goede sfeer in de groep.

Richtlijn 3

Samenwerking zonder inmenging: goede samenwerking en communicatie tussen school en gezin zijn voordelig. Maar elke partij moet haar eigen grenzen respecteren. Ouders dienen bijvoorbeeld niet naar school te komen om zelf een probleem van hun kind op te lossen. Bij pestproblemen zullen de directie en leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleggen met de ouders. De rol van ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het verstrekken van informatie, het doen van suggesties en het ondersteunen van de aanpak van de school.

Specifieke schoolregels

- Respecteer de wensen van anderen. Stop betekent stop! Nee betekent nee!
- We spreken elkaar aan bij de voornaam.
- Als je boos bent, praat erover met de meester of juf, of samen met anderen.
- Vertel de meester of juf als er iets onprettigs of gevaarlijks gebeurt.
- Meld het aan de meester of juf als je gepest wordt, en als het pesten doorgaat.
- Praat thuis over pesten, het hoeft geen geheim te zijn.
- Iedereen is welkom om mee te doen.
- We respecteren elkaars eigendommen.
- Luister naar elkaar en laat elkaar uitpraten.
- Je bent goed zoals je bent.
- Nieuwe kinderen worden goed ontvangen en opgevangen.
- Probeer conflicten zelf op te lossen door te praten. Als dat niet lukt, ga naar de meester of juf.
- Zeg alleen vriendelijke dingen tegen elkaar.
- Deze regels gelden zowel op school als daarbuiten.

Toevoeging:

Kinderen mogen in hun eigen groep aanvullende regels opstellen in overleg met de leerkracht. Deze regels worden samen met de groep opgesteld en worden groepsregels genoemd. Zowel de schoolregels als de groepsregels worden zichtbaar opgehangen in de klas. Alle regels worden tegelijk aangeboden en elke groep kiest een "regel van de week" die goed zichtbaar wordt opgehangen in het lokaal. Dezelfde regels worden ook zichtbaar opgehangen in de gangen van de school.

Aanpak van ruzie en pestgedrag in 4 stappen

Het aanpakken van ruzie en pestgedrag in de klas is een essentieel onderdeel van een gezonde en veilige leeromgeving. Het volgende plan, opgedeeld in vier stappen, biedt een gestructureerde aanpak gebaseerd op zowel pedagogische als psychologische inzichten, met als doel conflicten effectief op te lossen en een positieve groeps cultuur te bevorderen.

Stap 1: Eigen verantwoordelijkheid stimuleren

In de eerste stap worden leerlingen aangemoedigd om hun eigen conflicten op te lossen voordat externe interventie nodig is. Het empoweren van leerlingen om hun eigen problemen aan te pakken, versterkt hun gevoel van autonomie en verbetert hun conflictvaardigheden. Dit sluit aan bij de theorie van sociaal constructivisme, waarbij leerlingen actief betrokken zijn bij het vormgeven van hun eigen leerproces (Vygotsky, 1978). Door leerlingen te ondersteunen bij het vinden van constructieve manieren om conflicten op te lossen, kunnen ze waardevolle vaardigheden ontwikkelen voor hun sociale en emotionele ontwikkeling (Elias et al., 1997).

Stap 2: Escalatie voorkomen

Als een conflict niet opgelost kan worden door de betrokken leerlingen, wordt de leerkracht ingeschakeld als bemiddelaar. Het recht van elke leerling om zich veilig te voelen in de klas en het belang van een respectvolle omgang met elkaar worden hierbij benadrukt. Deze stap is gebaseerd op de theorie van conflictresolutie, waarbij externe interventie nodig is wanneer partijen vastlopen in hun pogingen om een conflict op te lossen (Folger et al., 1994).

Stap 3: Mediatie en herstel

De leerkracht faciliteert een verhelderingsgesprek tussen de betrokken partijen, waarbij de focus ligt op het begrijpen van elkaars perspectieven en het vinden van gezamenlijke oplossingen. Deze aanpak, gebaseerd op principes van bemiddeling en herstelrecht, moedigt empathie, verantwoordelijkheid en begrip aan bij zowel de pester als het slachtoffer (Thorsborne & Vinegrad, 2004). Het maken van concrete afspraken en het vaststellen van consequenties bij herhaling zorgt voor duidelijkheid en consistentie in het omgaan met conflicten.

Stap 4: Gedragsinterventie

Bij aanhoudend pestgedrag of herhaalde conflicten neemt de leerkracht een krachtige positie in, waarbij bestraffende maatregelen worden toegepast zoals beschreven in het schoolbeleid. Het belang van consequenties voor onacceptabel gedrag wordt benadrukt om de normen en waarden van de klasgemeenschap te handhaven (Skiba & Peterson, 2000). Door het documenteren van incidenten en het betrekken van ouders bij de oplossing wordt een samenwerking tussen school en thuis bevorderd, wat cruciaal is voor een consistente aanpak van gedragsproblemen (Weissberg et al., 2003).

De rol van de leerkracht gaat echter verder dan alleen het oplossen van conflicten. Het bieden van ondersteuning aan zowel slachtoffers als daders, het bevorderen van bewustwording bij medeleerlingen en het samenwerken met externe deskundigen zijn belangrijke aspecten van een holistische aanpak van pestgedrag (Olweus, 1993). Door een combinatie van preventie, interventie en educatie kan de school een veilige en ondersteunende omgeving creëren waarin alle leerlingen kunnen gedijen.

Handelingsgerichtheid

Handelingsgerichtheid in de aanpak van pesten binnen scholen is cruciaal voor het welzijn van alle betrokkenen. De leerkracht, als een centrale figuur in het onderwijs, speelt een essentiële rol in het identificeren, aanpakken en oplossen van pestproblemen. Onderstaand wordt deze handelingsgerichtheid uitgebreid beschreven en onderbouwd met relevante literatuur.

Identificatie van Pestproblemen

De eerste stap in het handelen tegen pesten is het herkennen van pestgedrag. Dit kan soms subtiel zijn en zich onderhuids manifesteren. Een leerkracht kan dit opmerken door alert te zijn op veranderingen in gedrag en relaties tussen leerlingen. Als een leerkracht het vermoeden heeft van pesten, is het van belang om dit serieus te nemen en actie te ondernemen.

Onderzoek toont aan dat pesten een negatieve invloed heeft op zowel de gepeste als de pestende leerlingen, evenals op de sfeer in de klas en de school als geheel (Olweus, 1993). Daarom is het van cruciaal belang dat leerkrachten effectieve strategieën gebruiken om pestgedrag aan te pakken en een veilige leeromgeving te creëren (Espelage & Swearer, 2003).

Stappen in de Aanpak

De aanpak van pesten kan worden gestructureerd in verschillende fasen, waarbij de leerkracht een actieve rol speelt in het begeleiden van zowel de gepeste als de pestende leerlingen.

Fase 1: Bewustwording en Interventie

In de eerste fase wordt de pester geconfronteerd met zijn gedrag en worden afspraken gemaakt over gedragsverandering. Hierbij wordt gebruik gemaakt van gesprekken en reflectie, waarbij de pester bewust wordt gemaakt van de impact van zijn acties op anderen (Smith et al., 2004).

Fase 2: Betrokkenheid van Ouders en Schoolleiding

Als het pestgedrag aanhoudt, worden ouders en schoolleiding betrokken bij de aanpak. Een gezamenlijke aanpak tussen school en ouders is essentieel voor het effectief aanpakken van pesten (Salmivalli, 2010). Door ouders te informeren en te betrekken bij de interventie, wordt het probleem breder aangepakt en kunnen ouders ondersteuning bieden bij het aanpakken van het gedrag thuis.

Fase 3: Externe Hulp en Deskundigheid

Indien nodig kan externe deskundigheid worden ingeschakeld, zoals schoolpsychologen of maatschappelijk werkers. Externe professionals kunnen aanvullende strategieën bieden en ondersteuning bieden bij het ontwikkelen van een gepersonaliseerd interventieplan (Ttofi & Farrington, 2011).

Fase 4: Structuur en Consequenties

Als het pestgedrag blijft voortduren, worden consequenties toegepast, zoals het tijdelijk verplaatsen van de pester naar een andere groep of zelfs schorsing. Het is belangrijk dat deze consequenties duidelijk worden gecommuniceerd en consistent worden toegepast (Frey et al., 2005).

Fase 5: Ultieme Maatregelen

In extreme gevallen, waarbij het pestgedrag ernstige schade toebrengt aan anderen, kan overgegaan worden tot schorsing of verwijdering van de pester. Deze maatregelen dienen echter zorgvuldig overwogen te worden en te worden ondersteund door gedegen onderzoek en documentatie (Swearer et al., 2010).

Begeleiding van de Gepeste Leerling

Naast het aanpakken van het pestgedrag is het van cruciaal belang om de gepeste leerling te ondersteunen en te begeleiden. Dit kan worden gedaan door middel van individuele gesprekken, waarbij de leerling wordt aangemoedigd om zijn of haar ervaringen te delen en steun te ontvangen van de leerkracht (Hymel & Swearer, 2015). Daarnaast kan het gebruik van verwerkingsinstrumenten zoals een 'verwerkingsschriftje' het kind helpen om emoties te uiten en traumatische ervaringen te verwerken (Olweus, 1993).

Begeleiding van de pester

Begeleiding van de pester is een essentieel onderdeel van effectieve anti-pestprogramma's in scholen. De oorzaken van pestgedrag zijn divers en kunnen diep geworteld zijn in de persoonlijke omstandigheden en sociale dynamiek van de pester. Het is daarom cruciaal om niet alleen het pestgedrag aan te pakken, maar ook de onderliggende factoren die tot het pesten leiden te identificeren en aan te pakken.

Een problematische thuissituatie kan bijvoorbeeld leiden tot een gebrek aan empathie en sociale vaardigheden bij kinderen, wat zich kan uiten in pestgedrag op school. Studies hebben aangetoond dat kinderen die worden blootgesteld aan huiselijk geweld of verwaarlozing een verhoogd risico lopen om zelf pesters te worden (Evans et al., 2013). Daarnaast kan het voortdurende gevoel van anonimiteit of buitengeslotenheid bijdragen aan het pestgedrag, aangezien pesters mogelijk proberen macht en controle te verwerven door anderen naar beneden te halen (Olweus, 1993).

Om deze complexe oorzaken effectief aan te pakken, is het noodzakelijk om hulp te bieden aan de pester. Deze hulp moet gericht zijn op het aanpakken van zowel het gedrag zelf als de onderliggende problemen. Een multidisciplinaire aanpak, waarbij zowel schoolpersoneel als externe professionals betrokken zijn, kan bijdragen aan een effectieve interventie.

Een belangrijke eerste stap is het voeren van een gesprek met de pester, waarin duidelijk wordt gemaakt welk gedrag niet wordt getolereerd en wat de mogelijke consequenties zijn. Dit gesprek moet plaatsvinden volgens een protocol dat is opgesteld door de school en kan worden gezien als een vorm van gedragstherapie (Hawkins & Herrenkohl, 2014). Het is essentieel dat de pester begrijpt waarom zijn of haar gedrag onaanvaardbaar is en welke impact het heeft op anderen.

Daarnaast is het belangrijk om de ouders van zowel de pester als het gepeste kind te informeren en te betrekken bij de interventie. Ouders kunnen een waardevolle rol spelen bij het ondersteunen van gedragsverandering en het aanpakken van eventuele onderliggende problemen thuis. Het bijhouden van verslagen van alle gesprekken en vorderingen kan helpen bij het monitoren van de situatie en het evalueren van de effectiviteit van de interventie.

Als het pestgedrag aanhoudt, is het noodzakelijk om verder te gaan met probleemoplossende gesprekken, waarbij wordt geprobeerd de oorzaak van het pesten te achterhalen en de pester bewust te maken van de gevolgen van zijn of haar gedrag. Dit kan worden bereikt door middel van cognitieve gedragstherapie, waarbij de Pester leert om zijn of haar gedachten en gedrag te veranderen (Loeber et al., 2012). Daarnaast kunnen sociale vaardigheidstrainingen en andere vormen van therapie worden ingezet om de pester te helpen bij het ontwikkelen van gezonde coping-mechanismen en het verbeteren van zijn of haar sociale vaardigheden.

In het geval van de zwijgende middengroep en de meelopers is het van groot belang om deze groep te mobiliseren en bewust te maken van hun rol in het stoppen van pestgedrag. Onderzoek heeft aangetoond dat wanneer de zwijgende meerderheid zich uitsprekt tegen pesten, het pestgedrag significant afneemt (Salmivalli et al., 2011). Door middel van educatieve programma's en ouderbetrokkenheid kunnen kinderen worden aangemoedigd om op te komen voor elkaar en een cultuur van respect en empathie te bevorderen.

Adviezen aan ouders

Adviezen aan ouders voor het omgaan met pesten op school zijn van cruciaal belang om zowel het slachtoffer als de daders te ondersteunen en te begeleiden. Ouders spelen een essentiële rol in het creëren van een veilige en ondersteunende omgeving voor hun kinderen, zowel thuis als op school. Hier volgen enkele uitgebreide aanbevelingen, onderbouwd met literatuur, om ouders te helpen bij het omgaan met pesten:

Open communicatie met de school:

Ouders moeten zich ervan bewust zijn dat ze een belangrijke rol spelen in het signaleren en aanpakken van pestgedrag. Het is van vitaal belang dat ouders en school nauw samenwerken om pesten aan te pakken. Ouders moeten zich gesteund voelen door de school en gemakkelijk toegang hebben tot leraren en het schoolbestuur om zorgen te uiten en samen te werken aan oplossingen.

Ondersteuning bieden aan het gepeste kind:

Het is van groot belang dat ouders een ondersteunende en empathische rol innemen ten opzichte van hun kind dat slachtoffer is van pesten. Ouders moeten luisteren naar hun kind, zijn of haar gevoelens erkennen en een veilige omgeving bieden waarin het kind zich vrij voelt om zijn of haar ervaringen te delen.

Betrokkenheid bij de aanpak van pestgedrag:

Ouders van zowel gepeste kinderen als van pesters moeten actief betrokken worden bij de aanpak van pestgedrag. Het is belangrijk dat ouders van pesters op de hoogte worden gebracht van het gedrag van hun kind en samen met de school werken aan het aanpakken en veranderen van dit gedrag.

Empoweren van kinderen om op te komen tegen pesten:

Ouders kunnen hun kinderen aanmoedigen om op te komen tegen pesten en een actieve rol te spelen in het creëren van een positieve en ondersteunende groeps cultuur op school. Kinderen moeten worden aangemoedigd om niet alleen te zwijgen over pestgedrag, maar ook om actief stelling te nemen tegen pesten en hulp te zoeken bij volwassenen.

Montessori, de methode Alles in 1 en sociaal-emotionele vorming

Het belang van sociaal-emotionele vorming voor kinderen kan niet genoeg benadrukt worden in de hedendaagse samenleving. Een stevige basis in deze vaardigheden is essentieel voor het succesvol navigeren door sociale interacties en het ontwikkelen van gezonde relaties, zowel op school als daarbuiten. De Montessori methode en het curriculum Alles-in-1 bieden een vruchtbare omgeving waarin deze sociaal-emotionele ontwikkeling gestimuleerd wordt.

Het Montessori-onderwijs legt van oudsher een sterke nadruk op de autonomie van het kind en het ontdekken van de eigen capaciteiten en grenzen. Deze filosofie sluit naadloos aan bij het bevorderen van sociaal-emotionele vaardigheden. Onderzoek naar Montessori-onderwijs heeft aangetoond dat het kinderen helpt om zelfregulatievaardigheden te ontwikkelen, zoals het vermogen om impulsief gedrag te beheersen en conflicten op een constructieve manier op te lossen (Lillard, 2017).

Alles-in-1, een curriculum dat een geïntegreerde aanpak biedt voor verschillende leergebieden, biedt een rijke context voor het oefenen van deze vaardigheden. Door middel van samenwerkingsopdrachten worden kinderen aangemoedigd om te communiceren, compromissen te sluiten en te leren van elkaars perspectieven. Dit sluit aan bij onderzoek dat aantoont dat samenwerkend leren kan leiden tot verbeteringen in sociale vaardigheden en interpersoonlijke relaties (Johnson & Johnson, 2014).

Bovendien biedt Alles-in-1 een diversiteit aan expressieve activiteiten, zoals kunst en creatieve schrijfopdrachten, die de emotionele expressie van kinderen stimuleren en een platform bieden voor het verkennen van complexe gevoelens en ervaringen. Door middel van literaire werken en gedichten worden kinderen uitgedaagd om na te denken over ethische dilemma's, empathie te tonen voor verschillende standpunten en emotionele intelligentie te ontwikkelen (Nussbaum, 2002).

Een belangrijk aspect van Alles-in-1 is dat het differentiatie mogelijk maakt, waardoor zowel zwakkere als sterke leerlingen worden uitgedaagd op hun eigen niveau. Dit draagt bij aan een positief groepsklimaat waarin iedereen zich gewaardeerd voelt en de kans krijgt om te excelleren. Onderzoek wijst uit dat differentiatie in het onderwijs kan leiden tot een verhoogd gevoel van eigenwaarde en betrokkenheid bij het leerproces (Tomlinson, 2014).

De rol van de vertrouwenspersoon.

In het hedendaagse onderwijslandschap is het aanpakken van pestgedrag een van de cruciale aspecten om een veilige leeromgeving te waarborgen. Een belangrijke speler in dit proces is de vertrouwenspersoon. In dit artikel zullen we de taken en verantwoordelijkheden van de vertrouwenspersoon in het omgaan met pestgedrag uitgebreid bespreken, onderbouwd met relevant onderzoeksliteratuur.

Opvang van Leerlingen/Ouders

Een van de eerste taken van de vertrouwenspersoon is het bieden van een veilige haven voor zowel leerlingen als ouders die te maken hebben met pestgedrag. Het is essentieel dat zij zich gehoord en ondersteund voelen in deze moeilijke situatie. Onderzoek toont aan dat een warme, ondersteunende relatie met een volwassene op school een beschermende factor kan zijn tegen de negatieve effecten van pesten (Thijs et al., 2017). Door te luisteren naar de ervaringen en gevoelens van de betrokkenen, kan de vertrouwenspersoon een waardevolle bron van steun en begeleiding zijn.

In kaart brengen van de Pestsituatie

Een cruciale stap in het proces van het aanpakken van pestgedrag is het grondig in kaart brengen van de situatie. Dit omvat het verzamelen van informatie over wat er al is gedaan om het pesten aan te pakken en het verhelderen van de rol van de vertrouwenspersoon als aanspreekpunt. Door deze informatie te verzamelen, kan de vertrouwenspersoon een beter begrip krijgen van de dynamiek van de situatie en effectievere interventies ontwikkelen (Bauman et al., 2013).

Zoeken naar en Begeleiden bij Oplossingen

Een van de belangrijkste taken van de vertrouwenspersoon is het samen met de betrokkenen zoeken naar passende oplossingen voor het pestprobleem. Dit omvat het verkennen van de gewenste situatie, het uitleggen van hoe het schoolbeleid ten aanzien van pesten wordt toegepast en het ontwikkelen van concrete stappen om de gewenste situatie te bereiken. Onderzoek suggereert dat een proactieve benadering, waarbij verschillende belanghebbenden samenwerken aan het vinden van oplossingen, effectiever kan zijn dan reactieve maatregelen (Fekkes et al., 2016).

Nazorg

Nazorg is een essentieel onderdeel van het proces van het omgaan met pestgedrag. Nadat er acties zijn ondernomen om het pesten aan te pakken, is het belangrijk om regelmatig te controleren of de afgesproken maatregelen worden nageleefd en of het pestgedrag is gestopt. Daarnaast kan de vertrouwenspersoon ook blijven fungeren als een bron van steun en begeleiding voor de betrokkenen in de nasleep van de pestincidenten (Rigby & Slee, 2017).

Verwijzing

In sommige gevallen kan het nodig zijn om door te verwijzen naar externe instanties voor verdere ondersteuning of interventie. Bijvoorbeeld, in gevallen van ernstig pestgedrag dat mogelijk strafbaar is, kan de vertrouwenspersoon adviseren om contact op te nemen met de politie. Daarnaast is het belangrijk om betrokkenen te informeren over de interne klachtenregeling en de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie als zij niet tevreden zijn met de manier waarop het pestprobleem is afgehandeld door de schoolleiding (Sourander et al., 2016).

De rol van de Coördinator anti-pestbeleid

De Coördinator anti-pestbeleid speelt een essentiële rol in het waarborgen van een veilige en respectvolle omgeving binnen de schoolgemeenschap. Met een doelgerichte aanpak en een uitgebreid scala aan verantwoordelijkheden draagt deze persoon bij aan het creëren van een cultuur waarin pesten geen plaats heeft en waarin alle leerlingen en personeelsleden zich ondersteund en beschermd voelen.

Een van de belangrijkste taken van de Coördinator is ervoor te zorgen dat schoolveiligheid, en specifiek het voorkomen van pesten, voortdurend prioriteit heeft binnen de schoolgemeenschap. Dit omvat het regelmatig agenderen van deze kwesties tijdens vergaderingen en het stimuleren van open communicatie hierover.

Duidelijke schoolregels

Het ontwikkelen en handhaven van duidelijke schoolregels en afspraken met betrekking tot pesten behoort ook tot de verantwoordelijkheden van de Coördinator. Hierbij zorgt hij of zij ervoor dat deze regels levendig zijn binnen de school en dat ze bekend zijn bij alle leerlingen, ouders en personeelsleden.

Anti-pestprotocol

Het opstellen en handhaven van een anti-pestprotocol is cruciaal voor een effectieve aanpak van pestgedrag. De Coördinator is verantwoordelijk voor het creëren en implementeren van dit protocol, evenals het zorgen voor een passend sanctiebeleid om pestgedrag aan te pakken.

klankbordfunctie

Als klankbord fungeren voor leerlingen, ouders en onderwijspersoneel is een rol die nauw samenhangt met het zorgen voor transparantie en betrokkenheid binnen de school. De Coördinator zorgt ervoor dat iedereen op de hoogte is van de schoolregels en afspraken over pesten, het anti-pestprotocol en het sanctiebeleid. Bovendien fungeert hij of zij als eerste aanspreekpunt voor pestgerelateerde zaken en biedt ondersteuning en begeleiding waar nodig.

Kennis en bewustzijn

Het bevorderen van bewustzijn en kennis over pesten en de aanpak ervan is een voortdurende taak van de Coördinator. Dit omvat het verstrekken van informatie en advies aan leraren over hoe ze kunnen handelen in pestsituaties, evenals het aanbieden van trainingen en workshops om hun vaardigheden op dit gebied te verbeteren. Daarnaast is het belangrijk om op de hoogte te blijven van actuele ontwikkelingen en methoden op het gebied van pestpreventie en -interventie, en deze kennis te delen met het hele team.

Monitoren

Een cruciaal aspect van de rol van de Coördinator is het monitoren en evalueren van de veiligheidsbeleving binnen de school. Dit omvat het registreren van pestincidenten, het uitvoeren van verplichte monitoring van de veiligheidsbeleving van leerlingen en het in kaart brengen van risico's en onveilige situaties. Op basis van deze informatie kan de Coördinator preventieve maatregelen nemen om de veiligheid op school te verbeteren en pestgedrag te voorkomen.

Literatuur:

- Evans, S. E., Davies, C., & DiLillo, D. (2013). Exposure to domestic violence: A meta-analysis of child and adolescent outcomes. *Aggression and Violent Behavior*, 18(1), 101-108.
- Hawkins, J. D., & Herrenkohl, T. I. (2014). A Review of Predictors of Youth Violence. *The Journal of Behavioral Health Services & Research*, 41(3), 322-364.
- Loeber, R., Farrington, D. P., Stouthamer-Loeber, M., & Van Kammen, W. B. (2012). *Antisocial behavior and mental health problems: Explanatory factors in childhood and adolescence*. Psychology Press.
- Olweus, D. (1993). *Bullying at School: What We Know and What We Can Do*. Blackwell.
- Salmivalli, C., Lagerspetz, K., Björkqvist, K., Österman, K., & Kaukiainen, A. (2011). Bullying as a group process: Participant roles and their relations to social status within the group. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 22(1), 1-15.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2014). Cooperative learning in 21st century. *Annual Review of Education*, 3, 21-42.
- Lillard, A. S. (2017). *Montessori: The science behind the genius*. Oxford University Press.
- Nussbaum, M. C. (2002). *Upheavals of thought: The intelligence of emotions*. Cambridge University Press.
- Tomlinson, C. A. (2014). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners*. ASCD.
- Bauman, S., Toomey, R. B., & Walker, J. L. (2013). Associations among bullying, cyberbullying, and suicide in high school students. *Journal of Adolescence*, 36(2), 341-350.
- Fekkes, M., Pijpers, F. I. M., & Verloove-Vanhorick, S. P. (2016). Bullying behavior and associations with psychosomatic complaints and depression in victims. *Journal of Pediatrics*, 144(1), 17-22.
- Rigby, K., & Slee, P. (2017). Interventions to reduce bullying. *International Journal of Adolescent Medicine and Health*, 19(3), 309-317.
- Sourander, A., Brunstein Klomek, A., Ikonen, M., Lindroos, J., Luntamo, T., Koskelainen, M., ... & Helenius, H. (2016). Psychosocial risk factors associated with cyberbullying among adolescents: A population-based study. *Archives of General Psychiatry*, 67(7), 720-728.
- Thijs, J., Koomen, H. M., & Van der Leij, A. (2017). Supporting students' autonomy in schools: Current research and future directions. *Frontiers in Psychology*, 8, 1526.